

Učešće jedinica Patriotske garde Rumunije u protivoklopnoj borbi

Predmet prikaza je članak rumunskog autora N. Filipa »Učešće jedinica Patriotske garde u protivoklopnoj borbi«.¹ Tema koju N. Filip obrađuje, sa stanovišta teorije ratne veštine, veoma je aktuelna i za nas dvostruko zanimljiva. Prvo, zato što razmatra aktuelnu problematiku protivoklopne borbe — angažovanjem jedinica Patriotske garde čija je namena i upotreba slična našim jedinicama Teritorijalne odbrane. Drugo, biće zanimljivo da se upoznaju gledišta autora iz susedne prijateljske zemlje o ovim značajnim pitanjima.

Sasvim je razumljivo da su stavovi i rešenja autora specifični, s obzirom na teoriju i praksu rumunskih oružanih snaga, tradiciju i iskustvo, geografske i druge uslove, ali se u njima odslikavaju i opšte karakteristike savremene protivoklopne borbe.

Da bi čitaoci uspešnije mogli da prate iznete probleme o učešću jedinica Patriotske garde u protivoklopnoj borbi smatram da ih je neophodno, u određenom obimu, upoznati sa namenom, ulogom i organizacijom jedinica Patriotske garde.

1. Jedinice Patriotske garde

Sistem odbrane SR Rumunije obuhvata celokupne ljudske, materijalne i moralne potencijale zemlje. Deo tih potencijala — oružane snage, kao što je poznato, namenjene su za vođenje oružane

¹ N. Filip, Col., *Participarea gărzilor patriotice în luptă împotriva blindatelor*, »Revista trupelor de uscat«, NO 2/1980.

borbe. One se dele na snage operativne armije (koje se sastoje iz jedinica i komandi Ministarstva nacionalne odbrane i Ministarstva unutrašnjih poslova) i na formacije Nacionalne odbrane.

Formacije Nacionalne odbrane sačinjavaju: 1) jedinice Patriotske garde; 2) civilne formacije za lokalnu protivavionsku odbranu; 3) odredi za pripremu omladine za odbranu; 4) i druge organizacione forme koje se predviđaju ustavom a obrazuju se u konkretnoj situaciji.

Jedinice Patriotske garde SR Rumunije proizašle su, istorijski gledano, iz tradicionalnih organizacija formi borbe rumunskog naroda za slobodu i nezavisnost i predstavljaju formacije naoružanih radnih ljudi gradova i sela. Cilj njihovog formiranja je, kako se ističe u njihovoj doktrini, jačanje odbrane zemlje. Osnovna im je namena da, zajedno sa snagama operativne armije, aktivno učestvuju u vođenju raznovrsnih borbenih dejstava na sopstvenoj teritoriji. Organizacija, modernizacija i obuka jedinica Patriotske garde u nadležnosti je Ministarstva nacionalne odbrane.

Jedinice Patriotske garde se organizuju na tri principa: teritorijalnom, proizvodnom i dobrovoljnom. *Teritorijalni princip* se izražava u tome da se formiranje i struktura jedinica Patriotske garde poklapa sa administrativnom podelom teritorija, a formiraju se sa određene uže teritorije, zavisno od značaja određenih prostora i strategijsko-operativnih pravaca i položaja. Na *proizvodnom principu* (po mestu rada) jedinice Patriotske garde se formiraju u svim sredinama, institucijama, privrednim preduzećima i kooperativama, zavisno od njihove veličine i značaja. Pripadnici jedinica Patriotske garde mogu biti: radnici, seljaci i intelektualci; muškarci i žene, bez obzira na nacionalnost, ako su odlučni da brane slobodu i suverenitet zemlje. Pristup jedinicama Patriotske garde može biti *dobrovoljan*. Molbu za prijem rešava partijski komitet određene institucije, preduzeća ili komune.

Jedinice Patriotske garde organizuju se: u vodove, čete i bataljone pešadije; u čete i vodove minobacača artiljerije, i vodove i čete za zaprečavanje i rušenje, za borbu protiv tenkova,² za izviđanje PA mitraljeza, lakih plamenobacača; za prevoženje i sanitetsko i materijalno obezbeđenje.

² U daljem tekstu umesto ovog termina upotrebiće se naš termin »protivoklopna borba«.

Zadaci koje jedinice Patriotske garde izvršavaju zavise od više činilaca, a pre svega od njihove vrste, veličine, organizacione strukture, opremljenosti i namene. Zavisno od toga, pešadijske jedinice Patriotske garde po pravilu se upotrebljavaju za odbranu međuprostora, odbranu privrednih preduzeća, institucija, gradova i sela i najvažnijih saobraćajnica. Pošto se formiraju sa uže teritorije, jedinice Patriotske garde dobro poznaju zemljište, rejone, objekte, položaje i prostorije koje pravovremeno uređuju za upornu odbranu. Na tako unapred uređenim položajima one mogu uspešnije da izvršavaju svoje zadatke, bez potrebe za prebacivanjem na veća rastojanja.

Određena situacija, međutim, može namestiti angažovanje jedinica Patriotske garde i van njihovog mesta (teritorije) — na drugim pravcima ili u gradovima za izvršenje sledećih zadataka; odbrana međuprostora; zaštita određenih objekata i elemenata borbenog poretka operativne armije; uništenje taktičkog ili operativnog vazdušnog desanta; odbrana na pravcima dubljih prodora neprijatelja; vođenje ofanzivnih dejstava i drugih.

U toku izvršenja zadataka u dubini odbrambene zone jedinice operativne armije, jedinice Patriotske garde se potčinjavaju komandantima tih jedinica. One jedinice koje se nađu van tih odbrambenih zona ostaju pod komandom lokalnih saveta odbrane i izvršavaju zadatke po njihovom planu. U određenim situacijama, kada to potrebe nalažu, ove jedinice svoje zadatke mogu izvršavati i zajedno sa jedinicama Ministarstva unutrašnjih poslova i civilnim jedinicama za lokalnu PA odbranu.

Pored pomenutih zadataka jedinice Patriotske garde mogu dobiti i zadatak održavanja kontinuiteta proizvodnje. Taj zadatak one izvršavaju čuvanjem i zaštitom proizvodnih objekata i neposrednim učešćem u proizvodnji. Isto tako, jedinice Patriotske garde, zajedno sa graničnim jedinicama, izvršavaju zadatke stražarske službe, utvrđivanja i zaprečavanja, i dejstvuju protiv raznih ubačenih grupa. U toku rata, pored navedenih zadataka, jedinice Patriotske garde učestvuju i u: otkrivanju i uništenju izviđačkih i diverzantskih grupa kao i elemenata unutrašnjeg neprijatelja; čuvanju i sprovođenju ratnih zarobljenika; obezbeđenju vojnih i civilnih objekata; evakuaciji stanovništva, privrednih preduzeća i materijalnih dobara; održavanju reda; otklanjanju posledica od bombardovanja, gašenju požara i evakuaciji ranjenika i bolesnika. Sve te zadatke jedinice Patriotske garde mogu rešavati samostalno ili sa ostalim snagama odbrane.

2. Učešće jedinica Patriotske garde u protivoklopnoj borbi

U uvodnom delu autor opravdano ističe da sve brži razvoj i sve veće mogućnosti potencijalnih agresora u primeni oklopnih sredstava nameću svakoj zemlji krupne probleme koji se tiču organizacije i vođenja protivoklopne borbe.

Za rešavanje tih problema, sa stanovišta njihove doktrine, autor postavlja, u osnovi, tri zahteva: prvo, sve snage narodne odbrane moraju biti opremljene i osposobljene za vođenje protivoklopne borbe; drugo, njihovo angažovanje mora biti po jedinstvenoj koncepciji u okviru operativne armije, Patriotske garde i svih ostalih struktura odbrane i, treće, mora se osigurati pravovremena upotreba svih snaga i sredstava koji na bilo koji način i u bilo kojoj situaciji mogu doprineti efikasnoj borbi protiv oklopnih sredstava agresora.

Posebnu pažnju autor posvećuje pitanju jedinstvene koncepcije primene svih snaga i sredstava u protivoklopnoj borbi. Pri tom ističe da je taj zahtev izražen u sadržaju svih vojnih pravila operativne armije i da on mora biti uvažavan u istoj meri i pri upotrebi svih jedinica Patriotske garde.

»Upotreba svih protivtenkovskih snaga i sredstava po jedinstvenoj koncepciji u nacionalnom odbrambenom sistemu, posebno postojećih sredstava u jedinicama Patriotske garde, obezbeđuje proširenje vođenja protivoklopne borbe i van odbrambenih zona jedinica operativne armije, kako u pozadini svojih jedinica tako i na privremeno zaposednutoj teritoriji od strane neprijatelja.

Učešće svih protivoklopnih snaga i sredstava, pa i jedinica Patriotske garde, u okviru sistema protivoklopne borbe je osnovni zahtev koji proizilazi iz suštine opštenarodnog odbrambenog rata«.

Ovaj zaključak autora u savremenim uslovima veoma je aktuelan po tome što ističe celinu i jedinstvo protivoklopne borbe.

Autor je obuhvatio i neke probleme angažovanja svih snaga i sredstava jedinica Patriotske garde u jedinstvenom sistemu protivoklopne borbe i pri tome kao opšte zaključke ističe sledeće: osposobljenost jedinice Patriotske garde da, uz korišćenje svih prednosti koje im pruža sopstvena teritorija, uspešno vode protivoklopnu borbu; zavisnost njihovog učešća u protivoklopnoj borbi od rasporeda objekata iz kojih se dejstvuje na određenim pravcima, i od toga kojim snagama su potčinjene ili im sadejstvuju. Zavisno od tih uslova protivoklopna sredstva jedinica Patriotske garde mogu se angažovati: a) u borbenom poretku na izvršavanju samostalnih zadataka ili u sas-

tavu jedinica operativne armije; b) na pravcima koji su prohodni za tenkove u dubini odbrane; c) u pozadini neprijateljskog borbenog poretka; d) u zoni dejstva prednjih odreda.

Sljedeće interesantno pitanje koje analizira autor jeste način upotrebe protivoklopnih jedinica Patriotske garde. One koje su u formacijskom sastavu jedinica Patriotske garde (bataljona) načelno se upotrebljavaju za ojačavanje četa prve linije. Samostalne protivoklopne jedinice upotrebljavaju se kao ojačanja onih pešadijskih jedinica Patriotske garde koje dejstvuju zajedno sa jedinicama operativne armije ili samostalno u prvom borbenom ešelonu. Pored toga, one se mogu upotrebiti i za ojačanje drugih elemenata sistema protivoklopne odbrane jedinica operativne armije ili za organizovanje protivoklopnih rejona (položaja) zajedno sa protivoklopnim snagama ostalih elemenata u sistemu odbrane.

Samostalne protivoklopne jedinice Patriotske garde, koje se nalaze u mestima svog stalnog boravka i van zona borbenih dejstava, upotrebljavaju se kao ojačanja svojih pešadijskih jedinica koje vode borbu protiv vazdušnih desanata ili dejstvuju samostalno pod komandom svojih štabova.

Osnovni princip kojeg se treba pridržavati pri njihovoj upotrebi, kako ističe autor, jeste taj da se što više jedinica angažuje i učestvuje u odbijanju napada oklopnih snaga neprijatelja kako ispred odbrane tako i u njenoj dubini.

Znatan deo svog razmatranja autor posvećuje i pitanju organizovanja sistema protivoklopne odbrane i njegovih elemenata. Njega, prema navođenju autora, sačinjavaju: a) vatrene tačke za podršku četa koje su uključuju u rejone odbrane bataljona Patriotske garde ili mogu biti samostalne; b) protivoklopne zasede; e) protivoklopne rezerve; f) protivoklopni rejoni; g) protivoklopni položaji; h) inžinjerijske eksplozivne i druge prepreke; i) odredi za zaprečavanje i rušenje.

Vatrena tačka za podršku pešadijske čete Patriotske garde³ predstavlja osnovni element protivoklopne odbrane čete. »Ona objedinjava po jedinstvenoj zamisli sve mere za borbu protiv neprijateljskih oklopnih sredstava, kao što su: inžinjerijsko uređenje, sistem protivoklopne vatre, dejstva lovaca tenkova i druge aktivnosti«.

Protivoklopne zasede mogu organizovati sve jedinice Patriotske garde jer dobro poznaju zemljište. Iskustva iz lokalnih ratova su potvrdila da su zasede dale velike rezultate u protivoklopnoj borbi. Njih,

³ Slična je po nameni našoj četnoj protivoklopnoj grupi.

po pravilu, treba da organizuju »jedinice lovaca tenkova, sa ostalim snagama i sredstvima jedinica Patriotske garde, kako u rejonima dejstva jedinica operativne armije ili pojedinih grupacija jedinica Patriotske garde, tako i u dubini teritorije na prohodnim pravcima za tenkove. Uspeh borbe u zasedi zavisiće, pored ostalog, od maksimalnog korišćenja svih vrsta prepreka, rasporeda i organizacije sistema vatre svih vrsta protivoklopnih sredstava.«

Protivoklopne rezerve jedinica Patriotske garde »sastoje se od jedinica protivoklopnih ručnih bacača, protivoklopne artiljerije, pionira i, po potrebi, od jedinica lovaca tenkova«. Jačina protivoklopne rezerve zavisiće od jedinica kojoj pripadaju raspoložive snage i od situacije. Njihova upotreba je u nadležnosti komandanata jedinica operativne armije ili Patriotske garde, a upotrebljavaju se zajedno sa ostalim protivoklopnim snagama, osloncem na uređen sistem prepreka.

Ponekad će, verovatno, protivoklopna rezerva jedinica Patriotske garde morati da dejstvuje u sastavu protivoklopne rezerve jedinica operativne armije ili u sadejstvu sa njima. U tim slučajevima, kako ističe autor, postiže se: »bolja uzajamna vatrena podrška protivoklopnih sredstava, povećava se gustina vatre i smanjuju mrtvi prostori«. Isto tako, moguće je bolje manevrisanje snagama na nove položaje po dubini ili na druge ugrožene pravce.

Protivoklopne rejone jedinice Patriotske garde organizuju na mestima gde je zemljište ispresecano, kanalisani napad oklopnih snaga i gde su dobro obezbeđeni bokovi. U protivoklopnom rejonu organizuje se nekoliko protivoklopnih položaja koje posedaju jedinica protivoklopnih ručnih bacača, protivoklopne artiljerije, lovaca tenkova i lakih plamenobacača. U inženjerskom smislu, položaje uređuju samostalne inženjerske jedinice Patriotske garde. Protivoklopne rejone posedaju, pored navedenih protivoklopnih jedinica, i one koje se povlače u toku borbe ili se dovode sa drugih pravaca nezahvaćenih borbenim dejstvima.

Protivoklopni položaji se uređuju na zemljišnim objektima pogodnim za protivoklopnu odbranu, koji su zaštićeni vodenim preprekama, kanalima i drugim prirodnim preprekama. Pravovremeno ih uređuju u inženjerskom smislu i posedaju samostalne protivoklopne artiljerijske jedinice Patriotske garde, koje se dovode iz dubine ili sa drugih pravaca koji nisu zahvaćeni borbenim dejstvima. Priprema i izvođenje protivoklopne odbrane vrši se na istim principima kao i u protivoklopnom rejonu.

Inženjerske eksplozivne i druge prepreke čine snažan element koji dopunjuje sistem protivoklopne odbrane. Prepreke se pravovremeno pripremaju na svim protivoklopnim položajima. Postavljaju se na bokovima i međuprostorima između vatrenih tačaka za podršku pešadijskih četa, bataljona Patriotske garde i obavezno se štite vatrom. Minska polja predstavljaju najvažniji element prepreka. Više minskih polja kombinovanih vatrom protivoklopnih sredstava i drugim vrstama prepreka »počev od fronta i po dubini čine čvorište prepreka.« Izrađuju ih protivoklopne jedinice samostalno ili inženjerske jedinice iz sastava bataljona Patriotske garde, a samo u određenim situacijama pešadijske jedinice i stanovništvo. Za izradu prepreka inženjerske jedinice koriste formacijska i druga raspoloživa priručna sredstva.

Odredi za zaprečavanje i rušenje jedinica Patriotske garde⁴ formiraju se od 1 do 2 voda pionira opremljenih uređajima za polaganje mina. Najčešće dejstvuju zajedno sa protivoklopnim rezervama, a mogu i samostalno. Odredi za zaprečavanje postavljaju minskoeksplozivne prepreke, prvenstveno na glavnim pravcima prodora oklopnih snaga, u međuprostorima i na bokovima.

Odredi za rušenje se formiraju od samostalnih pionirskih jedinica Patriotske garde. Njihov osnovni zadatak je rušenje komunikacija i objekata na pravcima prodora oklopnih snaga.

Završavajući opis iznetog sistema protivoklopne odbrane jedinica Patriotske garde autor zaključuje da se sve protivoklopne jedinice Patriotske garde moraju uključiti u sistem protivoklopne borbe; zadaci koji se pri tom daju jedinicama Patriotske garde treba da odgovaraju njihovim realnim mogućnostima; elementi sistema protivoklopne odbrane jedinica Patriotske garde moraju biti raspoređeni po dubini i usaglašeni sa sistemom protivoklopne borbe operativnih jedinica; u toku izvršenja zadataka elementi sistema protivoklopne odbrane moraju neprekidno da sadejstvuju međusobno i sa jedinicama operativne armije; rezultati protivoklopne borbe jedinica Patriotske garde zavisiće i od raspoloživih protivoklopnih sredstava, načina organizovanja, rasporeda i manevra snagama i sredstvima.

Autor ističe da »celokupne vatrene potrebe jedinica Patriotske garde za borbu protiv oklopnih snaga ne mogu biti u celini zadovoljne samo protivoklopnim sredstvima kojima one raspolažu«. Zbog toga se protivoklopna sredstva jedinica Patriotske garde moraju koncen-

⁴ Po nameni i načinu dejstva slični su našim pokretnim grupama za zaprečavanje i grupama za rušenje.

trirati na najverovatnije pravce napada oklopnih snaga neprijatelja i rasporediti tako da najviše dođu do izražaja njihove taktičko-tehničke karakteristike.

Autor s pravom posvećuje posebnu pažnju jednom od najaktuelnijih problema protivoklopne borbe u savremenim uslovima — manevru protivoklopnim snagama. Pri tom zaključuje da za »postizanje što boljih rezultata treba obezbediti: pravilan manevar protivoklopnim jedinicama po frontu i po dubini; čvrsto sadejstvo sa jedinicama operativne armije u čijoj se zoni izvode borbena dejstva i pravovremenu upotrebu protivoklopnih rezervi. . .«

Manevar je, po mišljenju autora, uslovljen između ostalog: a) ograničenim brojem protivoklopnih jedinica Patriotske garde na određenom pravcu ili prostoru; b) njihovom što efikasnijom upotrebom u sistemu protivoklopne borbe; c) potrebom čvrstog sadejstva svih protivoklopnih sastava u odbijanju napada oklopnih snaga neprijatelja.

Istu pažnju autor posvećuje načinu kretanja i izvršenja manevra. Pri tome ističe sledeće slučajeve: samostalne protivoklopne jedinice koje se pridaju jedinicama operativne armije kreću se transportnim sredstvima koja su im obezbeđena a manevar izvode u okviru opšte ideje manevra te jedinice; pokret i manevar samostalnih protivoklopnih jedinica Patriotske garde koje se ne pridaju izvodi se na manjim odstojanjima po naređenju komandira, a na većim po naređenju štaba jedinica Patriotske garde; lokalni saveti odbrane naređuju pokret i izvode manevar samostalnim protivoklopnim jedinicama, zavisno od njihove pokretljivosti, ka frontu ili u dubini odbrane, radi grupisanja protivoklopnih snaga na određenim pravcima i rejonima.

Pri razmatranju ovog pitanja autor napominje da »manevar protivoklopnim jedinicama Patriotske garde ne treba shvatiti kao aktivnost samu za sebe. Manevar čini jedinstvenu aktivnost sa manevrom i zadacima pešadijskih jedinica Patriotske garde i operativne armije. To nalaže da se manevar organizuje i izvodi u skladu sa opštom idejom protivoklopne borbe«.

Na kraju, autor ističe još nekoliko zaključaka koji zaslužuju pažnju. Protivoklopne jedinice Patriotske garde imaće uspeha u borbi samo ako pravilno upotrebe sva raspoloživa protivoklopna sredstva i ako njima rukuje dobro obučeno ljudstvo. Značaj obučenosti ljudstva u rukovanju protivoklopnim sredstvima u savremenim uslovima autor naglašava sledećim rečima: »U procesu obuke lovci tenkova treba da se obučavaju tako da budu hrabri i odvažni, da po-

seduju vrhunske moralno-političke kvalitete, osećanje lične odgovornosti i da se do majstorstva osposobe da rukuju sredstvima». Autor se zalaže za »odlučnije delovanje u iznalaženju novih oblika i postupaka za što efikasniju obuku«. Pri organizovanju protivoklopnog sistema odbrane mora se voditi računa o tri elementa: prvo, o realnim mogućnostima raspoloživih protivoklopnih sredstava jedinica Patriotske garde; drugo, o njihovom čvrstom sadejstvu sa protivoklopnim jedinicama operativne armije, i treće, o obezbeđenju odlučnog komandovanja. Usavršavanje taktike upotrebe jedinica Patriotske garde, njihove uvežbanosti i opremljenosti protivoklopnim sredstvima ne sme se smatrati završenim, već to mora biti neprekidan proces. Zbog toga, taktičkim vežbama u kojima učestvuju jedinice Patriotske garde zajedno sa jedinicama operativne armije i ostalim elementima sistema odbrane treba posvetiti još veću pažnju. Samo na taj način će one zajedno sa ostalim snagama dati svoj puni doprinos efikasnosti protivoklopne borbe u opštenarodnom ratu.

Pukovnik
NIKOLAJ MARČESKU